

Uunga siunnersuut: Ukiut qulit ingerlaneranni ilinniartitsisut ilisimatusarfimmilu ilinniartitsisut ikinnerpaamik 80 %-iisa kalaallisut ilinniartitsisalernissaat anguniarlugu periarfissat suunerinik Naalakkersuisut misissuinissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffisassatut siunnersuut. Misissuineq UKA2022-mi saqqummiunneqassaaq.

Inatsisartunut ilaasortaq Doris J. Jensen, Siumut

Pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Ataatsimiititaliap**

Siunnersuutip aappassaanneerpeqarnerani

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliaqarnermi makkuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Sofia Geisler, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen Jensen, Siumut, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Mariia Simonsen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit

Inatsisartunut ilaasortaq Mette Arqe-Hammeken, Naleraq

UKA2021-imi 27. oktober 2021-mi siullermeerinninnerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliap misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Nunatsinni ilinniagaqarfinni universitetimilu ilinniartitsisut 80 %-tii ukiut qulit qaangiuppata kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisalernissaat siunertarlugu suliniutit suut pisariaqarnersut qulaajaneqarnissaanut misissuinissamik suliaqaqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaanni siunnersuummi matumani siunertarineqarpoq. Misissuineq UKA2022-mi saqqummiunneqassaaq.

2. Siunnersuummik ataatsimiititaliap suliarinninnera

Siullermeerinninnermi siunnersuut tapersorsorneqarpoq. Partiit ataasiakkaat siunnersuutaqqaartoq tapersorsorpaat, allat Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat tapersorsoraat.

Ataatsimiititaliap paasinninnera naapertorlugu GUX, inuussutissarsiutitigut ilinniarnert, akademini ilinniarnert professionsbachelorinnigorniarnert, bachelorinnigorniarnert Kandidatinngorniarnerrillu ilinniarfiit siunnersuummi pineqarput.

Kalaallisut oqaaseqarlutik ilinniartitsisinnaasut ilinniarfiit ilaanni 80 % tikingajalluinnarsimagaat Naalakkersuisut akissuteqaatimmi erseqqissaatigaat. Ilinniarfiit ilaanni kalaallit oqaasiinik atuillutik ilinniartitsisut ikinnerupput. Nuna tamakkerlugu, kommunikkaarluni imaluunniit ilinniarfikkaartumik agguaqatigiisillugu 80 % siunnersuummi pineqarnersut allassimangilaq.

Naalakkersuisut akissuteqaataat tunngavigalugu ilinniarfiit ataasiakkaat Naalakkersuiusunit aalaavigineqartut ataatsimiititaliap paasivaa.

Kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisarneq pillugu oqaaseq ”pisinnaavoq” atorneqartog ”pisussaavoq” atorneqanngitsoq siunnersuummi allassimasog ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Ilinniartitsinermi kalaallit oqaasii atorlugit piumasaaqaataanngitsut periarfissaatulli siunnersuuteqartup isumagigaa ataatsimiititaliap paasivaa.

2.1. Kalaallit oqaasii oqaatsit

Kalaallit Nunaanni qassit kalaallisut danskisulluunniit oqaaseqarnersut naatsorsueqqissaarnikkut kisitsisaatigineqanngillat. Oqaasileriffimmit 2001-imi nalunaarusiamili allassimavoq:

”Missingersorlugu innuttaasut 70 %-ii ilitsoqqussaralugu kalaallit oqaasii oqaaserivaat, marluinnik oqaasillit 15 %-iusut sinneruttullu 15 %-it danskisut oqaaseqartuusut.¹” (Inatsisartut nutserisoqarfiata kalaallisuunngortitaa)

Kalaallit Nunaanni oqaatsit pillugit oqallinnermut inuiaqatigiit oqaatsit tungaatigut piginnaasaannik nalunaarsuineq pingaaruteqarlunarsinnaasog ataatsimiititaliap isumaqarpoq. Taamaattumik nalunaarsuiffik taamaattoq misissuisoqassagaluarpat ilanngunneqartariaqarpoq. Iitsoqqussaralugit oqaatsit agguataarnerat Kalaallit Nunaannilu oqaatsit atorneqartut misissornissaannik siunertamut iluaqutaassasog aamma ataatsimiititaliamit paasineqarpoq. Ilinniarfinni kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsinermik qasserpiaat pisariaqartitsinersut taamaaliornikkut paasinarsisinneqassaaq.

2.2. Piginnaanernik qaffassaaneq

Piginnaanernik qaffassaaneq pisariaqarpoq ilinniarfinni taaneqartuni kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnaasut amerlineqassappata.

Atuarfimmik naammassereernerup kingorna amerlanerit ilinniakkamik aallartitsinissaat ukiuni

¹ Oqaasileriffik (Per Langgård) Saperasi isumaqaleritsi – Grønlandsk domænevinding, *Rapport til Sprogpolitiske referencegruppe præsenteret i november 2001*, (Findes kun på dansk)

aralinni naalackersuinnikkut annertuumik pingaartinneqarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup 2003-mi nalunaarsuineq aallartimmaguli. Gymnasiani, inuussutissarsiutinik ilinniagallit, sivikkinerusumik qaffasinnerusumik ilinniagallit, bachelorit, professionsbachelorit kandidatinnngorniallu naammassinnissimasut 55 %-ngajammik amerleriarsimapput, ilanngussaq 1 naapertorlugu.

Ilinniartitsinermit kalaallit oqaasiinik atuisinnaasunik ilinniartitsisoqarniarneq ingammik GUX-imi ilinniarnernilu qaffasinnerusuni unamminartoqartoq Naalackersuisut akissuteqaataanni allassimavoq.

Qaffasinnerusumik ilinniakkaminnik naammassinnereersimasut kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnaassanersut ingerlannartumik oqaatigineqarsinnaangilaq, taamaakkaluartorli amerlanerusut kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnaassapata innuttaasut kalaallisut oqaasillit qaffasinnerusumik ilinniartariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Tamannali arlippassuartigut ungasinnerusooq isigalugu ingerlanneqartariaqassaaq. Ilaatigut GUX-imi ilinniartitsisuuniaranni² piumasaqaataavoq universitetimi kandidatitut ilinniagaqarsimanissaq. Kalaallit Nunaanni qaffasissumik ilinniarsimasunik amigaaqarneq, ilinniartitsisinnaneq angussagaanni unammilligassaq tassaavoq amerlanerusunik ilinniartitsisoqarnissaq.

Taamaalilluni ataatsimiititaliap paasinninnera naapertorlugu ilinniartitsisunik kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnaasunik, ilinniarsimasut amerlassusaat sulisussaaleqinerlu pineqartillugit unammilligassaqarpoq.

2.3. Taaguusersuinerit ilinniutillu kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsinermit tunngavittut

Tamatumunnga atatillugu kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnasunik amerlisaanermut atatillugu kalaallit oqaasii atorlugit taaguusersuinerup ineriartortinneqarnissaa aamma pisariaqarpoq.

Qaffasinnerusumik ilinniakkanut pingaartumik atuuppoq. Kalaallit oqaasiinik taaguusersuinermit ineriartortitsinermit sulineq Oqaasileriffimmi Ilinniartitaanermi, Kultureqarnermi, Timersornermi Ilageeqarnermilu Naalackersuisoqarfiup ataani ingerlanneqartarpoq, taaguusersuutit Oqaasiliortunit³ akuerineqartarput.

Deloitte naapertorlugu Oqaasiliortut kalaallisut taaguusersuinermit akuersisarnermit sulinerat pillugu nalilersuutaanni⁴ allassimavoq Ilisimatusarfimmi ilinniartitaanermut tunngatillugu taaguusersuinermit ineriartortitsinissaq Oqaasiliortut kissaatigigaaq. Taakku saniatigut sammisaqarfiit arlaqaqisut taaguusersuinissamik ineriartortitsiviusussatut kissaateqarfigisat taakkartorneqarput. Qaffasinnerusumik ilinniartitsisinnasunik taaguusersuinerit tunngaviummata

² https://iserasuaat.gl/emner/gux/om-gux/bliv-gux-laerer?sc_lang=kl-gl

³ Oqaasiliortut pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 5, 1. juni 2017-imeersoq. § 2, litra 3

⁴ Oqaasiliortut kalaallisut taaguusersuinermit akuersisarnermit sulinerat pillugu nalilersuineq, sep. 2020

qularutissaanngilaq.

Suliaqarfinni amerlasuuni assigiiaamik kalaallisut oqaatsinik taaguutinillu amigaateqartoqarnera piviusuusoq misissuinermi sammineqarnissaa aamma ataatsimiititaliap pingaaruteqartutut isumaqarfigaa.

Amerlanerusut kalaallit oqaasii tunngavigalugit ilinniartitsissappata ilinniutinik kalaallisuunik suliaqartoqarnissaa minnerpaamilluunniit ilinniutaareersunik kalaallisuunngortitsisoqarnissaa ataatsimiititaliap paasinnittaasia napertorlugu pingaaruteqarpoq. Tamassuma malitsigisaanik soorlu qulaani immikkoortumi allaaserineqareersoq sammisaqarfinni allani kalaallisuunik taaguusersuutinik amigaateqartoqarpoq.

Ilinniarfinni kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisut amerlanerusut kissaatigigutsigu, taava taaguusersuutsinik Oqaasileriffimmi suliaqarnerit qanoq pitsanngorsinnaanersut misississussallugu pisariaqartoq ataatsimiititaliaq aamma isumaqarpoq.

2.4. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat

Siullermeerinninnermi Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut saqqummiukkaat ataatsimiititaliap maluginiarpaa:

"Ukiut qulit ingerlaneranni ilinniarfinni ilisimatusarfimmilu ilinniartitsisut malunnaatilimmik amerlanerusut kalaallisut ilinniartitsisalnissaat anguniarlugu periarfissat suunerinik Naalakkersuisut misissueqquneqarnerat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Misissuineq UKA2022-mi saqqummiunneqassaaq."

Ukiut qulit qaangiunneranni ilinniartitsisut ilai procentinngorlugu aalajangersimasumik kalaallit oqaasi atorlugit ilinniartitsisinnaanissaat siunertanut iluaqutaanngitsoq Naalakkersuisut isumaqarnerat ataatsimiititaliap isumaqatigaa.

Ilinniarfinni taaneqartuni kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsisinnaasut qanoq amerlisarneqarsinnaanerannik qulaajaaneq pisariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamatuttaaq kalaallisut oqaasiinut nukittorsaaqataassaaq.

Nunatsinni innuttaasut tamarmik avatitsinniittunik attaveqarsinnaaqullugit oqaatsitigut atuilluarsinnaanerat pingaaruteqarmat ataatsimiititaliap naqissuserusuppaa. Oqaatsitta kinaassutsitsinnik tunngaviliisut immikkuullar-issuunerisa illersortuarnissaa taamaaqataanillu nunarsuarmioqataasut inissisimanitta oqimaaqatigiittumik inissisimanissaa ataatsimiititaliap pingaarutitarivaa.

2.5. Misissuinerup imarisaanik naliliineq

Tamanna tunngavigalugu siunnersuutaqqaartoq imaluunniit allannguutissatut siunnersuut akuerineqassappat misissuinermi ataani allassimasut ilanngunneqassasut ataatsimiititaliap

Naalakkersuisut kaammattorpaat:

- Ilinniarfinni kalaallit oqaasii atorlugit ilinniartitsinermik ujartuisut amerlassusaannik nalilersuineq
- Suliamut tunngasunik kalaallisut taaguusersuutininik amigaateqarnerup kingunerisassai
- Ilinniutinik kalaallisuunik pisariaqartitsineq
- Qanoq iliuseqarluni kandidatinnigorniat amerlisarnissaat

3. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 imm. 1-imi allassimavoq siunnersuutip piviusunngortinneqarnissaanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai siunnersuutip tunngavilersuutaani allaaserineqassasut.

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnissaanut aningaasatigut kingunerisassai ilanngunneqarsimmamata ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarpoq. Misissuineq ukiumi ataatsimi AC-mik atorfeqartumut suliarineqartussamut aningaasartuutit 500.000 kr-inut missingiunneqarput.

4. Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasaq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnillutik matumuuna siunnersuut ataatsimiititaliap aappassaaniigassanngortippaa.

Sofia Geisler
Siulittaasoq

Doris Jakobsen Jensen
Siulittaasup tullia

Nivi Olsen

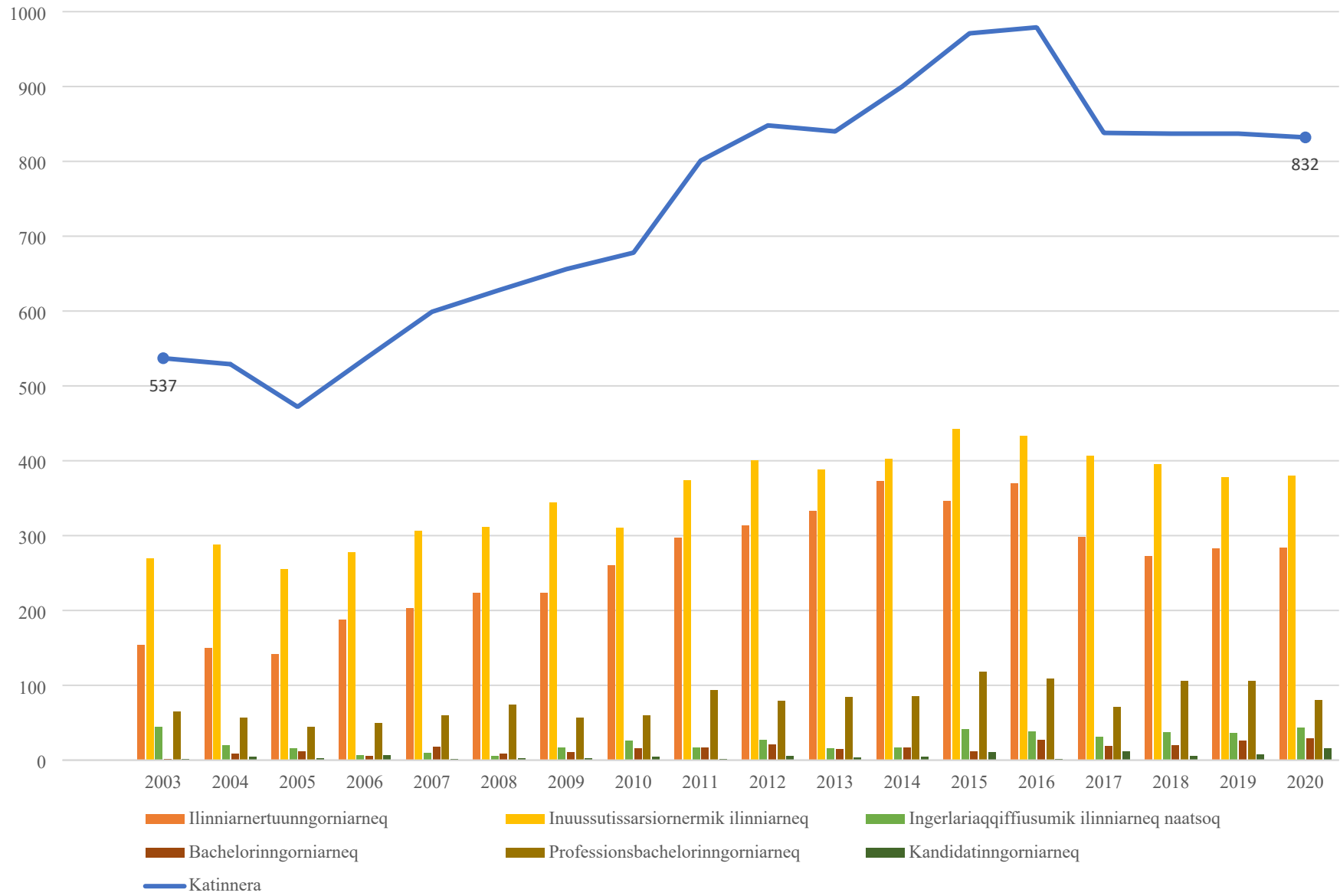
Mariia Simonsen

Mette Arge-Hammeken

Ilanngussaq 1

2003-miit 2020-imut ilinniarnert naammassineqartut kingorna ilinniarnertup qaffasissusaa, nuna aamma piffissaq

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik